

*noscant ab ea quantum sint virtutibus posthabendae divitiae. Operarii autem et hi omnes qui, nostris temporibus, familiarum rerum angustis ac tenuiori conditione tam acriter irritantur, si ad sanctissimos illius domesticae societatis consortes respectent, non deerit eis causa cur loco qui sibi obtigit delectentur, potiusquam doleant. Communes, enim, cum Sacra Familia sunt illis labores, communes curae de vita quotidiana*¹. Ut, igitur, SS. Familiae cultus salutes in paroecia edat fructus, ut Confraternitas a Leone f. r. XIII fundata² inibi habeatur, quam maxime proderit.

f) Ut B. Iosepho Sanctissimae Familiae fideli custodi singulari Virginum, familiarum Ecclesiaeque universae Patrono, necnon moribundorum auxilio [quem Christum uti patrem habere non dedignatus est] sui cultus obsequia fideles praestent quam maxime Pastor suadebit. Ut igitur feria IV, ac Martii mensem peculiari ratione, ipsi consacrent, necnon suas per annum Festivitates³, peculiari cum devotione, fideles celebrent curandum est. Coelestium, enim, thesaurorum custodia ipsi commissa est, quorumque divitias in digne supplicantes, tum in spiritualibus, tum in temporalibus, benigne abundantissimeque, diffundit.

g) Ipsi Sancti Angeli, quibus datum est ut summis aeternisque in regno Dei bonis affluent, semper faciem Patris qui in coelis vident⁴, et quorum opera non modo ad Ecclesiae suae, sed etiam ad reliquorum rerum gubernationem Deus utitur, quorumque ope maximis tum animae, tum corporis periculis quotidie liberamur⁵, qui administratorii spiritus sunt propter eos qui hereditatem capiunt salutis⁶, patrocinium vero nostrum sibi delatum libentissime suscipiunt, nostrasque preces et lacrimas Deo offerunt⁷, impenso studio singularique affectu a fidelibus colendi venerandique sunt. Quapropter Sanctorum Angelorum mensis, [nempe augusti] a fidelibus adeo excolendus ac quotidie Sanctus Angelus Custos adeo venerandus, ut in ardua mortalis peregrinationis via, adiumentum, tutela, praevaleidumque solamen ipsis sint.

h) Qui oculis nostris mortui sunt, nisi lethali culpa polluti decesserint, vivunt Domino nobisque, fide et caritate, coniuncti manent. Suffragiis suis nos iuvant, atque ad Deum videndum nondum admissi, ut suffragiis nostris iuventur, expectant; numquam, igitur, fiat ut nos ipsis deesse sentiant. Enimvero ut in venerandis tremendisque Mysteriis defunctorum commemoratio agatur ab ipsis Apostolis sancitum

¹ Leo XIII, *Neninem fugit*, 14 jun. 1892.

² Id. *Ibid.*

³ Cfr. pag. 478 ad 2.

⁴ Math. XVIII, 10.

⁵ Cfr. Catech. Roman. *De 1 praeept. decalog.* n. 18.

⁶ Ad Hebr. I, 14.

⁷ Cfr. *Tob.* XII, 12; *Apocalyp.* VII, 3.

est¹. Quum in fide adhuc ambulemus, nostra est hostia divina, si nihil haesitantes et in caritate fundati, eam Patri omnium offerimus. Pretium infinitum, pro defunctorum debitis fidei oratione solvamus, et rore coelesti perfundentur; precibus vero ac eleemosynis, alia opera bona addamus. Quapropter quam salutaris et sancta sit cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis solvantur, fidelibus Pastores recolant. Beneplacitus, enim, est in conspectu Dei qui amat quos cruciat, piacularibus ignibus peccata luentes, ac quorum acceleratur liberatio salubris intercessio nobis est, quoniam pio affectu eis impenso, iudicis [qui ultimum quadrantem exigit], memoria nutritur, et etiam peccati venialis horror vel excitatur, vel augetur. Ad rem:

I. Ut sanam de Purgatorio doctrinam a *Sanctis Patribus et Sacris Conciliis traditam, a christifidelibus credi, teneri, doceri et ubique praedicari*² studeant, SS. Tridentina Synodus Episcopis praecipit. Quapropter de animabus in Purgatorio detentis indeque non exeuntibus donec novissimum reddiderint quadrantem, diligenter edoceantur fideles; orationibus, eleemosynis, indulgentiis aliisque pietatis operibus quae pro defunctis fieri solent, huius expiationis tempus imminui posse [quo a misericorde placatoque Deo locum refrigerii, lucis et pacis ipsi obtineant] fidelibus recolant Pastores.

II. Attamen [uti in omnibus populo habendis concionibus] *apud rudem plebem difficiliore ac subtiliore quaestiones, quaeque ad aedificationem non faciunt, et ex quibus, plerumque, nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta, item, et vel quae speciei falsi laborant, evulgari ac tractari non permittant. Ea vero quae ad curiositatem quamdam, aut superstitionem spectant, vel* [Pastores attendant quaeso] *turpe lucrum sapiunt, tamquam scandala et fidelium offendicula, prohibeant*³. Quarum ordinationum sapientiam, et temporibus nostris, numquam satis ad praxim Pastores deducunt, praesertim illos erga qui phantasiae saltem indulgentes, pseudo miraculorum incerta admodum signa venerationi exponentes, complurimos fideles [bona forsane fide] in errorem inducunt. Ecclesiae, igitur, doctrinae ac praxi sedulo innitendum est: coetera vero omnia quae superstitionem, et sagarum artem quoquo modo sapiunt, a fidelibus procul arcenda sunt⁴.

III. Et erga patientem Ecclesiam fidelium devotio sedulo a Pastoribus inculcanda exercendaque est, quum hac mediante dum filiis

¹ S. Ioan. Chrysostom. homil. III in *epist. ad Philippens.* n. 4.

² Sessio XX, 337.

³ Trident. Sess. XXV, *De Purgatorio.*

⁴ Cfr. Leo XIII, *C. Officiorum ac munerum cit.*, n. 13.

fratribusque defunctis *opem* Pastor fert, et ovibus suis, adhuc in via, plurimum prodesse earumque saluti consulere, experientia constet. Nam ubicumque, erga defunctos fervet charitas, hic beatæ immortalitatis fides et spes [cum maximo christianæ observantiæ adiumento] reviviscunt. Hoc, enim, dum *levamen* defunctis eaffert, cum *sancta ac salubris sit cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis solvantur*¹, et fideles ipsos a peccatis praeservabit, *iuxta illud: Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis*². Saepius per annum, orationis causa, ad, coemeteria visitanda fideles excitentur, ac ubi illud Ecclesiae attiguum sit, laudabilem usum ad sepulcra sive ante, sive post divina officia aliquas effundendi preces, Pastores inducant confirmetque. In Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, perquam solemniter ac devote, ad coemeterium processionaliter populum ipsi deducant. Illam sui gregis partem quæ vitam christianam perfectiore amplectitur ratione, sive ad Sanctam Communionem, sive *Viae Crucis* exercitium, missas aliaque indulgentiis ditatis exercitia pro defunctis applicanda, prudenter incitare Pastores studeant.

IV. Inter Missas in defunctorum suffragio applicandas et quæ Gregorianæ dicuntur in moribus sunt, quo vocabulo:

1) non intelliguntur Missæ specialis alicuius formulæ, neque votivæ de S. Gregorio, sed triginta Missæ, i. e. per triginta dies continentes seu sine interpolatione sibi succedentes celebrandæ in quovis altari, applicandæ pro defuncto vel defunctis; igitur Missæ *De Reg.* si per rubricas permittuntur, alioquin de diebus occurrentibus dicendæ sunt.

2) Fiducia qua fideles retinent celebrationem triginta Missarum, quæ vulgo *Gregorianæ* dicuntur, ut specialiter efficacem ex beneplacito et acceptatione divinæ misericordiæ ad animæ a purgatorii poenis liberationem, pia est et laudabilis, atque praxis easdem Missas celebrandi est in Ecclesia probata³.

V. Tandem ut suo in grege pro dilectissimis fratribus in purgatorio degentibus ad pias fundendas preces Sodalitates erigant, erectasque confirmet, numquam satis Boni Pastores suadebuntur. Hac, enim, ratione, dum vivis consulunt, neque defunctos negligunt. Patris matrisque peramantia habentes viscera, nullo negotio, hæc omnia intelligent!

498. — Generatim pias devotiones omnes quibus in fidelium animis christiana observantia fovetur ac augetur, ipsis Pastor recolet, quin tamen [meminerit] quoquomodo, quibusdam falsis ac superstitiosis quæ omnibus in temporibus vagantur ubique, incrementum auxiliumque præstet. His enim [ut plurimum] sub devotionis nomine, bonæ fidelium fidei ac crumenæ versutissimos laqueos quidam iniicere contendunt.

¹ II Machab. XII, 46.

² Eccles. VI, 440.

³ S. C. Indulgent. 15 mart. 1884.

Quæ, igitur, Ecclesia Sancta sua approbatione munivit, has excolet Pastor; coeteras, vero, suo e grege sedulo amandet, hos circumscrip-tores devitet, ac ut ab omnibus devitentur sedulo curet. De Christo, enim, ac rebus Sanctis turpem negotiationem agentes, a Christi grege arcendi semper sunt.

499. — Tandem et Pias Peregrinationes, dummodo, poenitentiae afflante ac dirigente spiritu, cum devotione et non cum dissipatione habeantur ac omnia rite disponantur, ad pietatem in christifidelibus fovendam plurimum conferre quotidiana experientia docet. Quapropter:

a) Ut pro peregrinationem suscepturis parochianis, placationis hostiam offerendo [si per rubricas licuerit] ipsam missam votivam *pro peregrinantibus* Parochus celebret, vel saltem in missa diei, collectam pro iisdem Pastor addat, suadendus est. — Post missam vero, congruam ac aptam exhortationem profecturis ipse habeat, in qua ut dignos facere poenitentiae fructus contendat, et devota sacramentorum susceptione confortati, iugiter ad Deum peregrinari mereantur, eos adhortabit.

b) Ut sacrae peregrinationis dux tutorque ipse Pastor, vel alius, saltem, sacerdos sit quam maxime optandum est. Hac, enim, ratione, ut irrupentes abusus in germine suffocentur, et peregrinantium devotio spiritualis patris consiliis auxiliisque dirigatur et augeatur, certius erit.

c) Quod si haud fieri poterit, nonnisi virum gravem, pietate ac prudentia probatum, quem de commisso sibi officio prudenter edoceant, uti ducem ac tutorem Pastores constituent peregrinantibusque commendent.

d) Utroque in adiuncto, omnem itinerandi rationem disponentes, ne preces et inepti cantici [qui, interdum, ab incautis praeceptoribus proponi solent] aliave [facile subaudiendis] inconvenientia habeantur [quibus fidelium pietas non augetur, adversariorum vero impietati nova calumniandi causa praebetur], maxima sollicitudine, praecavere Pastores student.

e) Sanctuariorum vero et Ecclesiarum omnium Rectores ad quas, devotionis causa, frequentius fideles confluunt, ut, zelo pio, peregrinantium prospicientes saluti, quæ ad sanctis locis debitum augendum honorem, et ad fidelium aedificationem conferre in Domino iudicaverint, omnia ac singula prudentissime disponant, ad huius piae operæ finem assequendum, omnino pernecessarium censeatur. Quidquid vero superstitionem redolet, caute abrogent; quidquid turpis quaestus suspicionem movere possit, sedulo eliminant, ac ne probatorum confessorum copia desit, sollicito fervore, provideant.

500. — Atque haec, ne aliarum sacrarum disciplinarum fines ingrediamur, sufficiant ut in comperto ponatur quod vel a limine asserebamus, videlicet, quantum animarum Pastori intersit ut haec media quae illi materna Ecclesiae sollicitudo iubet, ad spiritualement sui ministerii finem assequendum rite adhibeantur. Nam si unquam alia, haec profecto sunt quibus animarum salus directe intenditur, quae, prae coeteris omnibus faciendae est.

Articulus II.

DE MEDIIS INDIRECTIS.

Quamvis ad christianam in plebe sancta Dei observantiam assequendam tutandamque hucusque memorata media adeo pernecessaria sint ut si posthabeantur et illa quoque confodiatur, attamen et quaedam alia in re adiumenta recolenda supersunt, quae quum [quamvis efficacissime] indirecte tantum in observantiam influant, indirecta compellere placet. Quae attente considerando in tres, ut ita dicamus, classes dispesci possunt, nempe: in paroeciae ac singulorum paroecianorum agnitione, in congruenti Pastoris cum ovibus ac vicissim consuetudine, et in materiali auxilio tum singulis, tum consociatis fidelibus a Pastore praestando, de quibus omnibus praecipua ad praxim attinentia recalemus.

§ I. — De Paroecia ac paroecianorum agnitione ac Pastoris cum grege consuetudine.

SUMMAE RERUM. — 501. Huius agnitionis praxis quae. — 502. De *Animarum statu* redigendo, et ad rem practica ratio. — 503. De fidelium ad Pastorem accessu. — 504. De Pastoris cum ovibus consuetudine. — 505. De *spiritu paroeciali* in fidelibus fovendo.

501. — De paroeciae ac paroecianorum agnitionis necessitate, quae alibi ad rem tradidimus plura effari non sinunt, et Pastorem qui illam posthabeat in quale ac quantum errorum pelagus impingat satis superque pluries monuimus. De quibusdam potius practicis ad rem mediis haec dicendum superest, quae, synthetica ratione, sequentibus perstringimus:

a) Antequam paroecialem curam Pastor subeat, de concredita sibi ditione a prudentioribus notitias adipisci curabit, et

postquam illam adeptus sit in id primum ac potissimum suam curam impendat. Ad rem rationem alibi recolimus ¹.

b) Quum, verò, procedente tempore, tum personae ac eventus, tum res ipsae mutentur, ut, perquam sedula cura ac diligentia, huic negotio continuo Pastor studeat, omnino decet, quin tamen tam imprudenter agat ut in familiis se ingerat, adeptis notitiis inepte utatur, et Coadiutoribus, vel [quod sane peius] coeteris laicis eas communicet.

c) Huius agnitionis obiectum dupliciter dispesci potest, nimirum:

I. Generale ac, uti dicamus, impersonale quo Pastor dignoscit:

1. Paroecianorum numerum, animarum nempe pro quibus tum apud Deum, tum apud homines rationem redditurus est numerositatem.

2. Communem eorum statum quoad temporalia, scilicet, an maxima eorum pars divites, an pauperes sint, an aequaliter mixti et similia. Pro hac, enim, diversitate, eorum multitudinem diversimode regendam esse per se liquet.

3. Communem ovium suarum indolem Pastor disquirat, an nempe mitiori sint quae monitis facilius flecti patiatur, an vero duriori quae ipsis obsistat: an ad ardua religionis officia excitari possint, an vero segni et abiecta natura quae etiam ad infima vix adducatur.

4. Quo ingenio ac capacitate paroeciani sint, et an fidei ac morum doctrina rudes et ignari, an autem et quantum instructi inquirat Pastor bonus. Pro *qualitate, enim, ac diversitate audientium moderandum esse sermonem doctoris* ² perbelle Divus monet Gregorius.

5. Vitia in paroecia magis invalescentia disquirat, quum in his extirpandis eradicandisque peculiaris Pastoris cura contineatur. Quapropter horum vitiorum occasiones ac fontes dignoscat Pastor bonus, ut primas recidere, alteras vero exsiccare valeat. Quae, igitur, ac quanta in primis inhonesta loca, uti tabernae, choreae sint, personarum diversi sexus conventicula, quae parentum ac dominorum in filios ac in famulos incuria, qui in Parochum malevole se haberi consuescant, qui in Ecclesia ac Sacramentis frequentandis negligenter se habeant et similia, dignoscere Pastor studeat ut, omnibus opportune subveniendo, plurimorum eventuum legitimas comperiat causas, ac ipsis in tempore opportunè prospicere possit valeatque.

¹ Cfr. pag. 214.

² *Moral.* lib. XXIV, cap. 3.